



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 94/07-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. mája 2007 predbežne prerokoval sťažnosť P. B., B., zastúpeného advokátkou Mgr. Z. D., B., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených v čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 22, čl. 26 ods. 1 a 2 a v čl. 28 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 8, čl. 10 a čl. 11 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom príslušníkov Krajského riaditeľstva Policajného zboru Slovenskej republiky v Bratislave v dňoch 24. mája 2004 až 1. júna 2004 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť P. B. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2004 doručená sťažnosť P. B., B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojich základných práv zaručených v čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 22, čl. 26 ods. 1 a 2 a v čl. 28 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 8, čl. 10 a čl. 11 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom príslušníkov Krajského riaditeľstva Policajného zboru Slovenskej republiky v Bratislave (ďalej len „policajný zbor“) v dňoch 24. mája 2004 až 1. júna 2004.

Zo sťažnosti vyplýva, že: «(...) V súvislosti s konaním Parlamentného zhromaždenia NATO v Bratislave v dňoch 28. mája až 1. júna 2004 bol sťažovateľ – P. B., 19-ročný študent, predvolaný na Krajské riaditeľstvo Policajného zboru SR v Bratislave za účelom podania vysvetlenia. V pondelok 24. mája 2004 od 10.00 hod. na Krajskom riaditeľstve PZ v Bratislave strávil 3 hodiny. Predvolaný študent nikdy nespáchal priestupok ani trestný čin a do priameho kontaktu s políciou sa dostal prvýkrát v živote.

Policajti ho priviedli do miestnosti, v ktorej na nástenke viseli fašistické symboly, z čoho usúdil, že ide o protiextrémistické oddelenie. Sedeli tam štyria policajti v civile, ktorí sa mu nepredstavili a neoboznámili ho ani s dôvodom predvolania. Hneď na úvod ho jeden z policajtov šokoval upozornením: „Keď zistím, že si nám niečo zatajil, tak si ťa osobne nájdem a naseriem ti do hrdla!“ Následne od neho chceli vedieť mená organizátorov zhromaždenia proti NATO, ich politickú príslušnosť, osobné informácie o nich, o jeho vzťah k nim, o ich práci, miesta stretnutí organizátorov, jeho úlohy pri organizovaní akcie, počet ľudí, ktorí na protest prídu a ďalšie podrobnosti. Predvolaný pritom nefiguroval na formulári o ohlásení zhromaždenia ako jeden z organizátorov a ani iným spôsobom nikomu verejne neoznamoval, že by k organizátorom patril. Keď predvolaný povedal, že na protest príde asi len 10 ľudí, policajti reagovali slovami, že klame, pretože oni majú informácie o stovkách a tisícoch a o účastníkoch zo zahraničia. Snažili sa od neho zistiť, kde títo ľudia zo zahraničia bývajú, a stále mu opakovali že klame, keď im vravel, že o nikom takom nevie. (pozn. Na demonštrácii 29. 5. 2004 na Námestí Slobody sa ukázalo, že odhad 10 ľudí bol takmer úplne správny.) Keď im na otázku jeho vzťahu k jednému z organizátorov odpovedal, že sa s ním len občas stretáva a vymieňajú si názory, reagovali v zmysle, že klame: „Nerob z nás kokotov, môžeme si zistiť; aj kedy vstávaš!“ Celý čas mu dávali otázkami najavo, že toho vedia veľmi veľa a z ich otázok vyplynulo, že jeho stretnutia s kamarátmi sledovali. Doslova povedali, že majú video záznamy a fotografie zo stretnutí, pričom vymenovali ich presné dátumy dokonca ešte z februára. Pýtali sa ho, či chce „dostať maturitné tablo do Justičáku“ (o rok totiž maturuje). Veľmi dlho sa vypytovali na existenciu a polohu „výcvikových táborov“, o ktorých sťažovateľ nemal žiadne vedomosti. Na to asi po dvoch hodinách výsluchu zrazu jeden z policajtov vstal (ten istý, ktorý ho konfrontoval na

ulici dňa 31. mája na Pribinovej - vid' ďalej v texte) a prehľadal mu vrecká, vyhrnul nohavice a prikázal mu, aby si vyložil veci z bundy.

Jeden z policajtov mu znova zopakoval vyhrážku, že ak klame, že si ho „osobne nájde a naserie mu do hrdla“. Potom sa ho pýtali na konkrétnych ľuďoch, s ktorými je v kontakte len cez e-maily, z čoho možno usúdiť, že bola sledovaná jeho emailová pošta umiestnená na serveri zoznam.sk. Z kladených otázok na P. B. vyplynulo, že polícia pravdepodobne vykonávala aj odpočúvanie telefonických hovorov P. B.

Chceli tiež od neho, aby ešte počas výsluchu zatelefonoval zo svojho telefónu za vlastné peniaze jednému z jeho kamarátov a zistil, kde sa nachádza, kde pracuje a kedy má čas. Po celé tri hodiny mu tykali, správajú sa k nemu arogantne a zosmiešňovali ho.

Keď sa vypočúvaný študent na záver domáhal spísania zápisnice, odpovedali mu, že „nič nedostane“. Papier s predvolaním na podanie vysvetlenia mu policajti zobrali. Jeden z policajtov ho na záver upozornil: „Nie že ťa napadne, niekomu o tomto niečo hovoriť!“ Vystrihali ho hlavne, aby nič nehovoril ohlasovateľovi demonštrácie, ktorého si predvolali na druhý deň a ktorého výsluch sa niesol v podobnom duchu. Policajt, ktorý ho odprevádzal, mu ešte špeciálne povedal: „To čo sa tu dialo nech zostane medzi nami“.

Študenta tieto zážitky silno ovplyvnili: „Moja psychika bola dosť otrasená. Nedá sa to ani opísať“. Spočiatku odmietal akékoľvek zverejnenie a riešenie týchto udalostí, pretože sa obával, že policajti svoje vyhrážky skutočne splnia. To však nebolo jeho posledné stretnutie s nimi.

Dva dni po výsluchu, v stredu 26. mája 2004, okolo 19.00 a 20.00 hodiny ho dvaja z policajtov, ktorí ho predtým vypočúvali, navštívili doma. Pýtali sa ho na jedného z jeho kamarátov a na jeho kontakty v zahraničí. Od stredy do soboty mu ešte niekoľkokrát telefonovali, pýtali sa ho, či nevie, kde sa momentálne nachádzajú niektorí jeho priatelia, či sa on osobne zúčastní demonštrácie a pod. V sobotu 29. 5. - v deň konania zhromaždenia proti NATO na Námestí Slobody - si ho dokonca približne o 14.00 počkali pri pokladni v Auparku, v ktorom akurát nakupoval a kde ich s prekvapením zbadal. Pýtali sa ho na majetkové pomery iného z aktivistov a na kontakty na neho. Zároveň mu dali najavo, že by sa veľmi nemal ukazovať na demonštrácii, ktorá sa mala zhruba za hodinu začať: „Nebolo by dobré, keby si sa zúčastnil tej demonštrácie. Vieš, budeme tam aj my...“ Tiež mu odporúčali, aby už v budúcnosti nekontaktoval E. B., ktorý bol ohlasovateľom

zhromaždenia, pretože ho údajne na výsluchu ohováral a zradil (čo sa ukázalo ako nepravdivé). Naliehali na neho, aby svojim mobilným telefónom hneď zavolať E. B. a zistil, kde sa momentálne nachádza, dúfajúc, že telefonát od kamaráta zdvihne. Im totiž telefonáty nezdvíhal.

B. varovania policajtov poslúchol, žiadnej demonštrácie sa nakoniec nezúčastnil a ani nikoho nekontaktoval.

Policajti sa mu však telefonicky ozvali ešte aj po proteste - v pondelok 31. mája, v predposledný deň Parlamentného zhromaždenia NATO približne o 15.20 hod. a pýtali sa ho, či ešte nechystá nejaké protesty, či niečo nechystajú nejaké iné skupiny a prečo bolo na proteste na Námestí Slobody tak málo ľudí.

S týmito policajtmi sa na svoje veľké prekvapenie stretol ešte aj osobne necelú hodinu po telefonáte v čase o 16.00 na Pribinovej ulici medzi Ministerstvom vnútra a Divadlom Stoka v Bratislave, keď ho dvaja policajti oblečení v civile odrazu zastavili uprostred ulice a hlasno sa ho pýtali: „No čo je? Čo vymýšľaš?“ Boli to tí istí policajti, ktorí boli prítomní aj pri podávaní vysvetlenia P. B. dňa 2. 5. 2004 (...). Jeden z policajtov sa k nemu priblížil tvárou v tvár na vzdialenosť asi päť centimetrov a hlasno sa dožadoval odpovedí. Jeho dvaja priatelia Š. S. a M. P., ktorí boli prítomní na mieste sa P. B. slušne zastali a radili mu, aby sa s nimi nerozprával. Hoci najprv si policajti prítomnosť S. a P. nevšimli a odbíjali ich so slovami „S vami sa my nerozprávame!“, ihneď po upozornení na ich protizákonný postup policajti v civile od M. P. a Š. S. žiadali veľmi agresívnym tónom predložiť občianske preukazy, so slovami: „Keď vy takto, tak ukážte občianske preukazy.“ M. P. a Š. S. od policajtov žiadali preukázať príslušnosť k polícii svojimi preukazmi, nakoľko nebolo vôbec jasné, kto títo páni vlastne sú. Policajti v civile to však odmietali, pričom Š. S. sa agresívnejší z policajtov pokúšal násilím vziať do ich auta, od čoho po párminútovom fyzickom naťahovaní a slovnom namietaní proti jeho nezákonnému postupu upustil. Keď Š. S. kontaktoval cez svoj mobilný telefón právnika, agresívnejší policajt v civile sa mu ho asi minútu snažil vykrútiť a vytrhnúť z ruky. Agresívnejší policajt sa po celý čas správal veľmi arogantne, viackrát naznačoval fyzický útok, slovne zosmiešňoval a ponižoval S. i P. a obom im tykal. Jeho kolega sa spočiatku tiež správal nepríjemne a mal snahu zosmiešňovať, ale postupne v tomto správaní ustal. Po čase sa tento menej agresívnejší policajt po opakovaných výzvach legitimoval. Jeho číslo bolo: (...). Druhý

policajt to neustále odmietal spraviť so slovami: „To sú povinní robiť iba pochôdkári!“ Nakoniec niekoľkokrát bleskovo otvoril a hneď zatvoril dokument, o ktorom tvrdil, že je to jeho policajný preukaz. Z tohto spôsobu preukázania sa samozrejme nedalo zistiť, čo bolo uvedené na preukaze.

Neskôr agresívnejší z policajtov v civile odviedol P. B. na chvíľu nabok, kde sa ho pýtal: „To aké e-maily posielaš? Myslel som si, že si rozumný chalan.“ Policajt zrejme narážal na jediný e-mail odoslaný B. za posledný týždeň, ktorý predošlý večer posielal priateľovi a právnikom a popísal v ňom jednanie polície počas podávania vysvetlenia dňa 24. 5. 2004 na Krajskom riaditeľstve PZ. Keď rozhovor prerušil M. P. a B. sa s policajtom odmietol ďalej rozprávať, policajt sa s ním rozlúčil poznámkou: „Tak ty takto? Ved' sa ešte stretneme inde!“ Po príchode televízie Markíza, dvaja policajti v civile miesto rýchlo opustili na osobnom aute značky Volkswagen Golf, tmavomodrej farby, ŠPZ: (...). Informáciu o tomto konflikte odvysielala v ten istý deň vo večerných televíznych správach Televízia Markíza, ktorá zverejnila aj fotografie oboch policajtov. Podľa P. B. sa mu po tomto konflikte pravdepodobne medializovaní policajti viackrát pokúšali dovolať, ale žiadne telefonáty s utajeným číslom už sťažovateľ zo strachu nezdvíhal. Kvôli vyhrážkam policajtov má neustále strach, že sa mu za zverejnenie informácií budú chcieť pomstiť. Jeho vlastné slová k celej situácii: „Mám strach zdržiavať sa doma, ukrywam sa a von chodím po pondelkovom zážitku (pozn. – s policajtmí v civile na ulici) ak je to možné v doprovode kamarátov či priateľky, aby som mal pri sebe aspoň svedkov v prípade ďalšieho kontaktu s políciou. Mám strach komunikovať so širším okolím, nerád by som ich akokoľvek namočil do problémov tým, že by aj ich považovali za extrémistov. Cítim sa byť politicky prenasledovanou osobou a to sa silne odráža na mojej psychike. Myslím že je načase spojiť všetkých, ktorí majú podobné zážitky a urobiť všetko preto, aby sme políciu zabránili pokračovať v týchto zverstvách alebo aspoň o tom informovať širokú verejnosť, nech sa zamyslí nad súčasným stavom spoločnosti. Je smutné a zarážajúce zároveň, že sa dnes ľudia musia opäť báť myslieť inak, než je to v záujme vládnucich pomerov.“ (...).

Sťažovateľ namieta, že konaním príslušníkov Krajského riaditeľstva PZ v Bratislave došlo k porušeniu jeho práva na súkromie, slobody prejavu a slobody zhromažďovať sa. Ako je uvedené v (...) tejto ústavnej sťažnosti, vzhľadom na okolnosti prípadu je Ústavný súd Slovenskej republiky v rámci konania o ústavnej sťažnosti jediným orgánom, ktorý môže

efektívne rozhodnúť o porušení základných práv sťažovateľa. Ústavný súd má preto v tejto veci právomoc konať. (...).

V zmysle § 244 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý upravuje právomoc súdov v správnom súdnictve, podľa úpravy účinnej od 1. januára 2002 súdy v správnom súdnictve preskúmavajú zákonnosť „rozhodnutí a postupov“ orgánov verejnej správy.

Od 1. januára 2002 bol a novelou Občianskeho súdneho poriadku piata časť Správne súdnictvo v § 244 ods. 1 rozšírená okrem preskúmania zákonnosti rozhodnutí aj na preskúmanie zákonnosti postupov orgánov verejnej správy. Zákon však postup nijako nedefinoval okrem konštatovania, že postupom sa rozumie aj nečinnosť orgánu verejnej správy. Z ustanovení OSP nebolo pre účastníka zjavné, akým spôsobom môže súd rozhodnúť o ne/zákonnosti postupu orgánu verejnej správy. Bez ustálenia judikatúry v tejto oblasti sa ďalšou novelou OSP (zák. č. 424/2002 Z. z.) o rok na to, rozšírili osobitné druhy konania v časti o správnom súdnictve na konanie proti nečinnosti orgánu verejnej správy (štvrtá hlava) a konanie pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy (piata hlava). Viaceré ustanovenia zákona indikovali, že ide o osobitnú úpravu pri náprave nezákonného postupu, ktorý dovtedy v zákone chýbal. Napriek tomuto, relatívne systematickému rozdeleniu, však vo všeobecných ustanoveniach ako aj v nasledujúcej hlave ostal spolu s preskúmaním zákonnosti rozhodnutí aj postup orgánov verejnej správy bez bližšej procesnej úpravy, čo účastníkovi znovu neposkytuje právnu istotu v otázke, akým spôsobom súd rozhodne súd o jeho nároku.

Nie je úlohou ústavného súdu aplikovať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a ostatných zákonov a v zmysle týchto ustanovení posudzovať právomoc všeobecných súdov. Tieto úlohy zostávajú a majú zostať predovšetkým v kompetencii všeobecných súdov Slovenskej republiky. Ústavný súd však nemôže nezaujať stanovisko k zákonom zakotvujúcim iné prostriedky nápravy, pokiaľ ich interpretácia má dosah na posúdenie účinnosti právnej ochrany základným právam sťažovateľa.

Zo znenia ustanovení Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé, že súd nemá právomoc rozhodnúť o náhrade vzniknutej nemajetkovej ujmy, ktorá bola postupom príslušníkov Krajského riaditeľstva PZ v Bratislave sťažovateľovi spôsobená, čo je za danej

situácie pre sťažovateľa jediný možný prostriedok nápravy za porušenie jeho základných práv a slobôd.

Novoprijatý zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci síce umožňuje dotknutým osobám domáhať sa pred súdom aj náhrady nemateriálnej ujmy v prípadoch nezákonného postupu orgánu verejnej správy. Ustanovenia tohto zákona sa však v zmysle prechodných ustanovení zákona vzťahujú na škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom až od nadobudnutia účinnosti tohto zákona, teda od 1. júla 2004.

Na rozdiel od všeobecných súdov Ústavný súd môže v zmysle § 56 ods. 4 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky sťažovateľovi priznať aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Konaním príslušníkov policajného zboru bolo hrubo porušené právo sťažovateľa na súkromie, sloboda pokojne sa zhromažďovať a s tým úzko spojená sloboda prejavu. Keďže zasahovanie do práv sťažovateľa už nepretrváva, nie je možné ho zrušiť alebo zakázať a dosiahnuť tak nápravu nezákonného stavu iným spôsobom ako priznaním primeraného zadosťučinenia.

Európsky súd pre ľudské práva už v súvislosti s existenciou efektívneho prostriedku nápravy vo vnútroštátnom poriadku viacnásobne konštatoval, že v zmysle čl. 35 Dohovoru považuje za efektívny prostriedok nápravy taký, ktorý je dostupný a umožňuje dosiahnuť nápravu alebo zadosťučinenie za namietané porušenia. Existencia prostriedku nápravy musí byť dostatočne konkrétna, nie len v teórii ale aj v praxi, v opačnom prípade nemá požadovanú dosiahnuteľnosť a účinnosť. (Feldek versus Slovensko zo dňa 15. 6. 2000, Vernillo v. Francúzsko, 20. 2. 1991, Johnston and Others v. Írsko, 18. 12. 1986, Van Droogenbroeck judgment versus Belgicko, 24. 6. 1982).

Európsky súd vo svojej judikatúre viackrát potvrdil, že vnútroštátny prostriedok nápravy, ktorý sťažovateľom zároveň neumožňuje domáhať sa a teoreticky i prakticky dosiahnuť náhradu za spôsobenú nemateriálnu ujmu nemôže byť považovaný za efektívny.

„Nie je úlohou súdu posudzovať právnu úpravu Holandska, ktorá ešte nie je ustálená (pozri mutatis mutandis, vyššie spomenuté rozhodnutie Van Droogenbroeck). Napriek tomu, absencia judikatúry súdov naznačuje súčasnú neistotu tohto prostriedku nápravy v praktickom zmysle slova. V rámci konkrétnych okolností, článok 1401 (pozn. ustanovenie

holandského Občianskeho súdneho poriadku) by neumožňoval ani teoreticky dosiahnuť primeranú nápravu pre sťažovateľov. Podľa vlády kompenzácia by mohla byť poskytnutá podľa článku 1401 len za spôsobenú materiálnu ujmu. Vláda teda nepreukázala, že tento prostriedok je dostupný a dostačujúci a taký, ktorý sťažovatelia mali povinnosť využiť“.

(rozhodnutie Jong, Baljet a Van den Brink v. Holandsko, 22. 5. 1984)

Vo viacerých rozhodnutiach ESLP týkajúcich sa Slovenska súd pripomína, že žaloba, ktorá nemá dostatočné vyhliadky na úspech pri uplatnení náhrady nemajetkovej ujmy je takým prostriedkom nápravy, ktorý nemusí byť ani v konaní pred Európskym súdom vyčerpaný (prípady: Žiačik proti Slovenskej republike par. 33, 7. 1. 2003, podobne prípady J. K. a Havala proti Slovenskej republike z 13. 9. 2001)

Čo sa týka zásahu do práva sťažovateľa na súkromie v zmysle čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy SR a článku 8 Dohovoru, je pravdou, že účinnú nápravu môže sťažovateľ dosiahnuť aj využitím právnej ochrany, ktorú mu poskytujú ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (§ 11 OZ a nasl.). Identickým konaním príslušníkov policajného zboru však došlo aj k zásahu do sťažovateľovho práva na slobodu prejavu a slobodu zhromažďovať sa. O týchto základných právach, ako sme uviedli vyššie, nemá všeobecný súd právomoc efektívne rozhodnúť. Vzhľadom na túto skutočnosť nemôže byť preto prekážkou pre ústavný súd vyhnúť sa prehnanému formalizmu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám a v konaní o tejto ústavnej sťažnosti rozhodnúť aj o porušení sťažovateľovho práva na súkromie a práva na tajomstvo prepravovaných správ.

Sťažovateľ proti namietanému postupu polície podal dňa 2. júla 2004 sťažnosť na Úrad kontroly Ministra vnútra SR. Do dňa podania ústavnej sťažnosti sťažovateľ o výsledkoch preverovania jeho sťažnosti nedostal informáciu. Vzhľadom na charakter, možný výsledok a účinok prešetrenia sťažnosti nemožno vo vzťahu k sťažovateľovi a porušeniu jeho základných práv nemožno tento nástroj považovať za účinný prostriedok nápravy. V zmysle § 19 zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach výsledok prešetrenia sťažnosti sa oznamuje sťažovateľovi písomne s odôvodnením, či je sťažnosť opodstatnená alebo neopodstatnená. V prípade, že sa zistila opodstatnenosť sťažnosti, uvedú sa v oznámení aj opatrenia prijaté alebo vykonané na odstránenie zistených nedostatkov. Sťažnosť sa považuje za vybavenú, ak bol sťažovateľ písomne informovaný o výsledku

prešetrenia sťažnosti a ak sa prijali opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov a príčin ich vzniku.

Sťažnosť neprešetruje orgán, ktorý je postavený mimo štruktúr exekutívnej moci štátu, ktorý navyše nemá právomoc rozhodnúť o porušení práv sťažovateľa a poskytnúť mu primerané zadosťučinenie za utrpenú nemateriálnu ujmu. (...).

Počítanie lehôt upravuje OSP v § 57. Podľa týchto ustanovení sa lehoty určené podľa mesiacov končia uplynutím toho dňa, ktorý sa svojím označením zhoduje s dňom, keď došlo ku skutočnosti určujúcej začiatok lehoty, a ak ho v mesiaci niet, posledným dňom mesiaca. Lehota je pritom zachovaná, ak sa v posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo sa podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. Ak koniec lehoty pripadne na sobotu, nedeľu alebo sviatok, je posledným dňom lehoty najbližší nasledujúci pracovný deň.

Dňa 24. 5. 2004 sa sťažovateľ dostavil na Krajské riaditeľstvo PZ v Bratislave, kde prebehla 3 hodinové „stretnutie“ so štyrmi príslušníkmi policajného zboru v civile. Ostatné vyššie opísané udalosti nasledovali po vypočúvaní sťažovateľa na polícii. Minimálne vo vzťahu ku konaniu príslušníkov policajného zboru na Krajskom riaditeľstve PZ, kde sťažovateľ podával vysvetlenie začala plynúť lehota na podanie ústavnej sťažnosti dňom 24. 5. 2004. Lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k všetkým opísaným skutočnostiam je teda zachovaná, ak je podanie odovzdané na poštovú prepravu dňa 26. 7. 2004. (...).

Sťažovateľ dostal predvolanie na podanie vysvetlenia od Krajského riaditeľstva PZ SR v Bratislave, kde sa dostavil osobne dňa 24. 5. 2004. Tí istí príslušníci, ktorých stretol na podaní vysvetlenia na Krajskom riaditeľstve PZ SR neskôr v rôznej zostave kontaktovali sťažovateľa, či už osobne alebo prostredníctvom telefónu. Keďže väčšina z nich sa sťažovateľovi nepredstavila ani neidentifikovala, sťažovateľ dôvodne predpokladá, že išlo o príslušníkov služobne zaradených pod Krajské riaditeľstvo Policajného zboru SR v Bratislave.

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru SR v Bratislave prostredníctvom konajúcich policajtov zasiahlo do slobody prejavu a slobody zhromažďovať sa spolu s inými ako aj práva sťažovateľa na súkromie a práva na tajomstvo prepravovaných správ vyplývajúcich z čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 22, čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 28 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako aj čl. 8, 10 a čl. 11 Dohovoru. Zásah, ktorým boli porušené ústavné práva sťažovateľa

vykonali zástupcovia Krajského riaditeľstva Policajného zboru SR v Bratislave, a z toho dôvodu je označený orgán pasívne legitimovaným.

K porušeniu práva na súkromie a práva na tajomstvo správ podávaných telefónom a iným podobným spôsobom

V zmysle čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Právo na ochranu ľudskej dôstojnosti možno chápať ako jedno z najzákladnejších práv, na jeho základe je postavená celá ústavná garancia ľudských práv. Človek je subjektom osobnostných aj základných práv, ktoré sú nerozlučne späté s ľudskou osobnosťou, takže každý, kto do nich neoprávnene zasahuje, zasahuje do samotnej dôstojnosti človeka ako základnej spoločenskej hodnoty. Ide o právo na uchovanie základnej integrity človeka, na to, aby sa s ním zaobchádza/o ako s človekom.

V zmysle čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Na rozdiel od cti, každý ako rovnocenná ľudská bytosť požíva v spoločnosti rovnakú ochranu svojej dôstojnosti, bez ohľadu na vek, pohlavie či spoločenský status. Dôstojnosť nadobúda každý narodením a je mu vlastná už len z toho dôvodu, že je človekom.

Ústavný súd v predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vyslovil právny názor o účele práva na súkromie, podľa ktorého: „Právom na súkromie sa zaručuje ochrana hodnôt uznaných za súkromie pred verejnou mocou, fyzickými aj právnickými osobami“ (PL. ÚS 43/95). Ústavný súd tiež potvrdil právny názor, podľa ktorého právo na súkromie sa v Ústave Slovenskej republiky priznáva vo viacerých ustanoveniach (PL. ÚS 43/95).

Dosiaľ vyslovené právne názory možno zhrnúť tak, že ústava vo viacerých ustanoveniach dotvára jednotnú úpravu práva na súkromný život, ktorého podstatou je možnosť jednotlivca v určitej sfére spoločenských vzťahov žiť podľa svojich predstáv bez zbytočných obmedzení, príkazov a zákazov ustanovených orgánom verejnej moci. Ústavou vytvorená ochrana práva na súkromie sa vnútorne diferencuje. Jednotlivými ustanoveniami sa zaručuje ochrana súkromia v rôznych životných situáciách. (II. ÚS 19/97)

Právo na súkromie v rovnakej miere chráni aj článok 8 Dohovoru. Každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlika a korešpondencie. Štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať okrem prípadov, keď je to v súlade so

zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práva slobôd iných.

Aj podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý zaručuje právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života, v spojení s čl. 1 a čl. 13 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky sa musia uplatniť obdobné zásady ako v prípade čl. 21 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, pretože pod „neoprávneným zasahovaním“ treba rozumieť také zasahovanie, ktoré nemá základ v zákonnej úprave, nesleduje legitímny cieľ, nedbá na podstatu a zmysel obmedzovaného základného práva a slobody alebo nie je nevyhnutným a primeraným opatrením na dosiahnutie legitímneho cieľa. V prípade oboch článkov výsledok posúdenia vzťahu primeranosti medzi namietaným zásahom a sledovanými legitímnymi cieľmi bude závisieť od zistenia, či zásah spočíval na relevantných a dostatočných dôvodoch. (I. ÚS 13/2000)

Spôsob a obsah získavania informácií od sťažovateľa, ktorý bol oficiálne nazvaný ako podanie vysvetlenia zjavne nekorešpondoval s účelom podávania vysvetlenia v zmysle zákona č. 171/1993 Zb. o policajnom zbore. Z otázok a spôsobu správania sa policajtov nebolo zjavné, o objasňovanie akého priestupku alebo trestného činu pri podávaní vysvetlenia išlo. Predstavitelia policajného zboru v médiách konštatovali, že účelom predvolávaní a podávania vysvetlení bolo predovšetkým zabezpečiť pokojný priebeh ohláseného zhromaždenia. Zo správania sa polície a z obsahu kladených otázok však napĺňanie takéhoto účelu vôbec nevyplývalo. Navyše procesný úkon predvolávania za účelom podania vysvetlenia v zmysle § 17 zákona č. 171/1993 Zb. je možný len za účelom k objasnenia skutočností dôležitých pre odhalenie priestupku a na zistenie jeho páchatela, ako aj na vypátranie hľadaných alebo nezvestných osôb a vecí. Sťažovateľ o účele úkonu polície nebol informovaný, nebol poučený o svojich právach a nebola s ním spísaná žiadna zápisnica o úkone. Naopak, po celý čas výsluchu bol zastrašovaný, obviňovaný z klamstiev a otázky smerovali predovšetkým k zisťovaniu súkromných informácií o organizátoroch zhromaždenia) majetkové pomery, bydlisko, politickú príslušnosť organizátorov zhromaždenia a pod.)

Prehliadka oblečenia asi po dvoch hodinách „výsluchu“ očividne nesmerovala k zaisteniu bezpečného priebehu policajného úkonu. Vzhľadom na čas, kedy bol sťažovateľ

k prehliadke vyzvaný a na obsah komunikácie s prítomnými policajtmi bola táto prehliadka rovnako neodôvodneným zásahom do súkromia sťažovateľa a bola predovšetkým neústavným prejavom sily príslušníka policajného zboru.

Zo skutočnosti, ktoré uvádza sťažovateľ vyplýva, že sťažovateľ bol s najväčšou pravdepodobnosťou príslušníkmi policajného zboru sledovaný. Vyplýva to jednak z tvrdení policajtov počas podávania vysvetlenia (kde policajti tvrdili, že majú videonahrávky a fotky zo stretnutí organizátorov zhromaždenia) a jednak z konkrétnych zážitkov sťažovateľa (zastavenie v Auparku v Bratislave pri pokladni, na ulici pred divadlom Stoka v Bratislave).

V zmysle § 88d zákona č. 141/1961 Zb. Trestný poriadok sa sledovaním osoby rozumie získavanie informácií o pohybe a činnosti osoby, ktoré sa vykonáva utajovaným spôsobom; sledovanie možno vykonať v trestnom konaní o úmyselnom trestnom čine, ak možno dôvodne predpokladať, že ním zistené skutočnosti budú významné pre trestné konanie. Príkaz na sledovanie vydáva písomne pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní prokurátor. Sťažovateľ do dňa podania ústavnej sťažnosti nemá bližšie vedomosti o tom, či príslušníci policajného zboru konali pri sledovaní jeho osoby legálne aspoň z formálneho hľadiska. Každopádne však namieta dôvodnosť, legitímny cieľ a nevyhnutnosť takého postupu voči jeho osobe, ktorá zasiahla výrazným, obťažujúcim a zastrášujúcim spôsobom do jeho súkromného života.

Následkom vyššie opísaných udalostí a zážitkov s príslušníkmi policajného zboru sťažovateľ nadobudol reálne obavy o svoju bezpečnosť a zdravie a všeobecný pocit súkromia pri akomkoľvek konaní (telefonická, e-mailová komunikácia, pohyb na ulici...) to až do tej miery, že sa obával chodiť po ulici bez doprovodu.

Podľa čl. 22 ústavy listové tajomstvo, tajomstvo dopravovaných správ a iných písomností a ochrana osobných údajov sa zaručujú. Nikto nesmie porušiť listové tajomstvo ani tajomstvo iných písomností a záznamov, či už uchovávaných v súkromí, alebo zasielaných poštou, alebo iným spôsobom; výnimkou sú prípady, ktoré ustanoví zákon. Rovnako sa zaručuje tajomstvo správ podávaných telefónom, telegrafom alebo iným podobným zariadením.

Ústava Slovenskej republiky v čl. 19 ods. 2 a čl. 22 zaručuje ochranu súkromného a rodinného života a listového tajomstva len pred takým zasahovaním, ktoré je neoprávnené. Pod „neoprávneným zasahovaním“ treba rozumieť také zasahovanie, ktoré

nemá základ v zákonnej úprave, nesleduje legitímny cieľ, nedbá na podstatu a zmysel obmedzovaného základného práva a slobody alebo nie je nevyhnutným a primeraným opatrením na dosiahnutie legitímneho cieľa. (II. ÚS 55/98)

Sťažovateľ namieta rovnako neústavnosť odpočúvania jeho telefonických hovorov pred a počas konania Parlamentného zhromaždenia NATO v Bratislave. Sťažovateľ z pochopiteľných dôvodov (keďže v zmysle zákonov Slovenskej republiky príslušníci policajného zboru o použití informačno-technických prostriedkov následne dotknuté osoby neinformujú) žiadne písomné dôkazy o tom, že je telefonická a emailová komunikácia bola sledovaná.

Podľa § 88 zákona č. 141/1961 Zb. Trestný poriadok v trestnom konaní pre obzvlášť závažný trestný čin, korupciu, trestný čin podľa § 158 Trestného zákona alebo pre iný úmyselný trestný čin, na ktorého konanie zaväzuje vyhlásená medzinárodná zmluva, možno vydať príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností, ak možno dôvodne predpokladať, že zistené skutočnosti budú významné pre trestné konanie. Príkaz na odpočúvanie a záznam telekomunikačných činností vydáva písomne pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní sudca na návrh prokurátora. Sťažovateľ nemá informácie o tom, či bol na odpočúvanie jeho telefonických hovorov vydaný príkaz sudcu. Sťažovateľ však namieta neústavnosť takéhoto postupu. Nie je známe o vyšetrovanie akého obzvlášť závažného úmyselného trestného činu v súvislosti s aktivitami sťažovateľa (ktoré v žiadnom smere nevybočovali z medzí zákona) mala ísť. Je potrebné zdôrazniť, že zhromaždenie na Hviezdoslavovom námestí proti NATO, bolo v zmysle zákona č. 84/1990 Zb. o zhromažďovanom práve riadne ohláseným zhromaždením na príslušnom samosprávnom orgáne. Toto zhromaždenie nebolo nikdy kompetentným orgánom zakázané. Sťažovateľ nebol ohlasovateľom zhromaždenia, avšak zúčastnil sa niekoľkých stretnutí organizátorského tímu zhromaždenia, ktoré však plánovali výlučne pokojný priebeh zhromaždenia.

Napriek tomu, že sťažovateľ sa svojou činnosťou nedopúšťal žiadneho trestného činu ani priestupku, bol nútený čeliť úkonom polície, ktoré cez odpočúvanie, sledovanie smerovali až k osobnému zastrašovaniu a dokonca priamej výzve k tomu, aby sa plánovaného zhromaždenia nezúčastnil.

K porušeniu slobody prejavu a slobody zhromažďovať sa

Podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy SR sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené. Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru každý má právo na slobodu prejavu. Toto právo zahŕňa slobodu zastávať názory a prijímať a rozširovať informácie alebo myšlienky bez zasahovania štátnych orgánov a bez ohľadu na hranice.

V zmysle čl. 28 ústavy právo pokojne sa zhromažďovať sa zaručuje. Podmienky výkonu tohto práva ustanoví zákon v prípadoch zhromažďovania na verejných miestach, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práva slobôd iných, ochranu verejného poriadku, zdravia a mravnosti, majetku alebo pre bezpečnosť štátu. Zhromaždenie sa nesmie podmieňovať povolením orgánu verejnej správy.

Čl. 11 dohovoru garantuje právo každého na slobodu pokojného zhromažďovania a na slobodu združovať sa s inými. Na výkon týchto práv sa nemôžu uvaliť žiadne obmedzenia okrem tých, ktoré ustanovuje zákon a sú nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, predchádzania nepokojom a zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo ochrany práv a slobôd iných.

Na výkon práva zhromažďovať sa na verejných miestach prijala Slovenská národná rada zákon č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve. Zákon vo svojich úvodných ustanoveniach potvrdzuje, že účelom práva je predovšetkým využívanie slobody prejavu a ďalších ústavných práv a slobôd, na výmenu informácií a názorov a na účasť na riešení verejných a iných spoločných záležitostí vyjadrením postojov a stanovísk. Zákon ďalej stanovuje mechanizmus oznamovania zhromaždenia ako aj zákonné dôvody na zákaz zhromaždenia v prípadoch, keď je to nevyhnutné na ochranu práv a právom chránených záujmov.

Verejné zhromaždenia, ktoré sa malo konať dňa 29. mája 2004 na Námestí Slobody v Bratislave malo za cieľ prejaviť nesúhlas s existenciou tohto severoatlantického vojenského zoskupenia a jeho politikou a vyvolať verejnú diskusiu na tému aktivít NATO a vynakladania peňažných prostriedkov na zbrojenie. Hoci Slovenská republika zodpovedala za organizačné zabezpečenia Parlamentného zhromaždenia NATO a jeho

bezpečný priebeh, táto skutočnosť sama o sebe neodôvodňovala represívny postup proti jednotlivcom a skupinám, ktorý chceli verejne, pokojným spôsobom prejsť svoj nesúhlas s existenciou a politikou NATO. Miesto konania zhromaždenia sa nachádzalo ďaleko od vyznačených bezpečnostných zón a mimo ohrozenia pokojného priebehu Parlamentného zhromaždenia, ktoré sa konalo neďaleko Hviezdoslavovho námestia. Orgán miestnej samosprávy nerozhodol o zákaze zhromaždenia, a teda usúdil, že konania zhromaždenia nebude ohrozovať práva a právom chránené záujmy (zhromaždenie nemalo smerovať k obmedzeniu práv a slobôd iných, dopúšťať sa násilia, obmedzovať dopravu alebo zásobovanie - § 10 zákona č. 84/1990 Zb.)

Represívny postup polície voči sťažovateľovi, sledovanie a telefonické obťažovanie, vyhrážanie sa, odrádzanie od účasti na zhromaždení jednoznačne nemalo oporu v žiadnom zákone a priamo obmedzovalo jeho právo pokojne sa spolu s inými zhromaždiť za účelom prejavu jeho politického názoru. Postup polície nielenže odradil sťažovateľa od osobnej účasti na oznámenom verejnom zhromaždení. Spôsobil mu aj dlhotrvajúce obavy o bezpečnosť a zachovávanie tajnosti jeho komunikácie s inými a jeho vlastnú bezpečnosť na ulici, keďže príslušníci polície sa mu priamo vyhrážali fyzickým násilím.

*Postup polície zjavne nesmeroval k plneniu jej zákonnej povinnosti, a to zabezpečeniu pokojného priebehu oznámeného zhromaždenia. V súvislosti s právom na zhromaždenie sa Európsky súd v rozhodnutí *Ärzte für das Leben versus Rakúsko* (1988) skonštatoval, že štát má pozitívny záväzok zabezpečiť, aby právo na pokojné demonštrácie mohlo byť vykonávané. „Demonštrácia môže obťažovať alebo urážať ľudí, ktorí majú iný názor na myšlienky alebo názory, ktoré má demonštrácia za cieľ prejsť. Avšak účastníci demonštrácie majú právo zúčastniť sa demonštrácie bez strachu, že budú fyzicky atakovaní svojimi oponentmi; takýto strach môže odrádzať združenia alebo iné skupiny zdieľajúce spoločné názory a záujmy od otvoreného prejavu ich názorov na kontroverzné otázky ovplyvňujúce spoločnosť“.*

*V zmysle rozhodnutia Európskeho súdu vo veci *Handyside*, 1976, sloboda prejavu v podobe, v akej ju zakotvuje čl. 10 Dohovoru podlieha výnimkám, ktoré musia byť úzko interpretované, pričom potreba ju obmedziť musí byť preukázaná presvedčivým spôsobom. Podobne sa Európsky súd vyslovil vo veci *Observer a Guardian*, 1991, § 59.*

V prípade sťažovateľa sa hlavnými oponentmi demonštrácie, ktorí sťažovateľa zastrášovali a inak inhibovali v účasti na demonštrácii stali práve predstavitelia Polície Slovenskej republiky. Právo pokojne sa zhromažďovať v sebe zahŕňa aj právo zúčastniť sa na zhromaždení a ako aj organizovať zhromaždenie, a to aj vtedy, keď odporuje aktuálnej vládnej politike v konkrétnej oblasti. Zamedziť účasti na zhromaždení je možné jednak fyzickým ale aj psychickým nátlakom. Policajti v prípade sťažovateľa neakceptovateľným spôsobom pôsobili na psychiku sťažovateľa v kombinácii s náznakmi fyzického násillia, čo je v priamom rozpore s vyššie citovanými článkami Ústavy a Dohovorom.

Z uvedeného vyplýva, že obmedzenie práva sťažovateľa prejaviť svoj občiansky a politický názor účasťou na verejnom zhromaždení ako aj obmedzenie samotného práva zhromažďovania nemalo oporu v zákone. Opísaný postup polície nekorešponduje ani s deklarováým cieľom zabezpečiť pokojný priebeh demonštrácie. Zvolené prostriedky nemožno tiež považovať za proporcionálne deklarováému cieľu. Úkony polície totiž smerovali skôr k zmareniu zhromaždenia rozbitiu organizátorova zastrášenía ľudí zapojených akýmkoľvek spôsobom do organizácie zhromaždenia. Obavy polície z možných výtržností však v žiadnom prípade dostatočne neodôvodňujú opísaný postup polície. Postup polície napokon nebol nevyhnutný v demokratickej spoločnosti, ktorej základným atribútom je slobodná a verejná diskusia o záležitostiach verejného záujmu.

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností navrhuje, aby senát Ústavného súdu Slovenskej republiky po predbežnom prerokovaní túto ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie a po vykonaní dokazovania vyniesol tento nález:

Postupom príslušníkov Krajského riaditeľstva Policajného zboru Slovenskej republiky v Bratislave dňa 24. 5. 2004, ktorí sa počas podávania vysvetlenia sťažovateľovi vyhrážali, používali vulgárne výroky, zastrášovali ho, vykonaním prehliadky osobného odevu na tele sťažovateľa a postupom, ktorým bol pred a počas Parlamentného zhromaždenia NATO v Bratislave sťažovateľ sledovaný, bola odpočúvaná jeho telefonická komunikácia a bol odstrašovaný od účasti na verejnom zhromaždení proti NATO, boli porušené nasledovné základné práva sťažovateľa podľa:

- čl. 19 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky,
- čl. 22 Ústavy Slovenskej republiky,
- čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky,

- čl. 28 Ústavy Slovenskej republiky,
- čl. 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- čl. 10 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- a čl. 11 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru v Bratislave je povinné do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť sťažovateľovi na účet právneho zástupcu finančné zadosťučinenie vo výške 15.000,- Sk.

Sťažovateľ požaduje finančné zadosťučinenie ako morálnu satisfakciu za porušenie uvedených základných práv. Hoci sa nedopustil žiadneho protiprávneho konania, musel strpieť obťažujúce a zstrašujúce konanie polície, ktoré značne otriaslo jeho psychikou a pocitom bezpečnosti. Sťažnosť, ktorú zaslal na kontrolu Ministra vnútra SR sa rozhodol napísať až po niekoľkých týždňoch od udalostí, kedy za podpory ostatných priateľov našiel odvahu veci zverejniť. Sťažovateľov pocit súkromia sa udalosťami, ktoré zažil s príslušníkmi policajného zboru výrazne narušil a to až do tej miery, že niekoľko dní sa obával kontaktovať telefonicky svojich priateľov, mal strach chodiť bez doprovodu po ulici a nakoniec sa nezúčastnil ani plánovaného verejného zhromaždenia. Za utrpený stres, psychickú nepohodu a strach, ktorý sťažovateľ zažil a neustále zažíva, je preto dôvodné, aby mu bolo priznané navrhované finančné zadosťučinenie. Sťažovateľ najmä kvôli podanej sťažnosti a medializácii prípadu naďalej žije v obavách z možnej odplaty zo strany dotknutých policajtov, ktorí sa voči nemu správali agresívne.

Sťažovateľ na základe uvedených skutočností ďalej navrhuje, aby Ústavný súd Slovenskej republiky prijal v zmysle § 36 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. nasledovné uznesenie:

Krajské riaditeľstvo Policajného zboru Slovenskej republiky v Bratislave je povinné do siedmich dní odo dňa doručenia tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky uhradiť sťažovateľovi na účet jeho právneho zástupcu trovy konania.»

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom príslušníkov policajného zboru v dňoch 24. mája 2004 až 1. júna 2004 došlo k porušeniu jeho základných práv „na súkromie, slobody prejavu a slobody zhromažďovať“ zaručených v čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 22, čl. 26 ods. 1 a 2 a v čl. 28 ústavy a práv podľa čl. 8, 10 a 11 dohovoru.

1. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa § 11 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.

Ústavný súd v súlade so svojou právomocou (čl. 124 v spojení s čl. 127 ústavy) a poslaním veľmi citlivo vníma akékoľvek zásahy výkonnej moci a zvlášť orgánov policajného zboru do sféry slobody súkromných osôb. Podotýka však, že ochrana základných práv a slobôd nie je základnou úlohou len ústavného súdu, ale aj všeobecných súdov (čl. 1, čl. 2 ods.2 a 3, čl. 141, čl. 142 ods. 1, čl. 144 ods.1 ústavy).

Využitie citovaných a súvisiacich právnych prostriedkov nápravy vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na súkromie je v zmysle § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ústavy, a teda

i podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom. Napokon zo samotnej sťažnosti vyplýva, že *„je pravdou, že účinnú nápravu môže sťažovateľ dosiahnuť aj využitím právnej ochrany, ktorú mu poskytujú ustanovenia Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti (§ 11 OZ a nasl.)*. Identickým konaním príslušníkov policajného zboru však došlo aj k zásahu do sťažovateľovho práva na slobodu prejavu a slobodu zhromažďovať sa“ a to mal byť dôvod, prečo sťažovateľ nevyužil uvedené účinné prostriedky právnej nápravy ohľadom namietaného porušenia základného práva na súkromie. Podľa názoru ústavného súdu však uvedený dôvod nemožno považovať za skutočnosť, ktorá by odôvodňovala ospravedlnenie nevyužitia všetkých právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje. Ústavný súd preto konštatuje, že sťažovateľ nevyužil tie právne prostriedky, ktoré mu zákon účinne poskytuje na ochranu jeho základného práva na súkromie, a preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre neprípustnosť.

Ústavný súd v daných súvislostiach poukazuje aj na rozhodovaciu prax všeobecných súdov, z ktorej vyplýva, že inštitút ochrany osobnosti sa využíva aj proti zásahom štátnej moci. Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Co 34/95 z 31. januára 1996 všeobecné súdy mohli konať o žalobe proti Slovenskej informačnej službe. Taktiež Krajský súd v Prešove svojím rozsudkom sp. zn. 2 Co 7/2006 z 24. októbra 2006 potvrdil prvostupňové rozhodnutie okresného súdu o ochrane osobnosti proti Slovenskej republike, Ministerstvu vnútra.

2. Z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sa namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

Podľa čl. 142 ods. 1 ústavy súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon.

Podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom od 1. januára 2003 fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie (ods. 1).

Orgán, proti ktorému návrh smeruje, je orgán, ktorý podľa tvrdenia uvedeného v návrhu vykonal zásah; v prípade zásahu ozbrojených síl, ozbrojeného zboru alebo iného verejného zboru je to orgán, ktorý tento zbor riadi, alebo ktorému je taký zbor podriadený (ods. 2).

Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo (ods. 3).

Z citovaných právnych noriem vyplýva, že vo veci sťažovateľa vo vzťahu k namietanému „*represívnemu postupu polície voči sťažovateľovi*“ bola daná právomoc všeobecného súdu v správnom súdnictve rozhodovať o napadnutom postupe príslušníkov policajného zboru, najmä so zreteľom na to, že podľa tvrdení sťažovateľa dôsledky namietaného opakovaného zásahu polície trvajú, a preto „*kvôli vyhrážkam policajtov má neustále strach*“, resp. sa cíti byť „*politicky prenasledovanou osobou*“. Sťažovateľ vo svojej sťažnosti rovnako uviedol, že dôsledky ním namietaného nezákonného zásahu policajného zboru (najmä jeho tvrdené sledovanie) trvajú aj v materiálnej podobe (napr. nahrávky odposluchov, „*videonahrávky a fotky*“). Za týchto okolností uvedenú právomoc správneho súdnictva nemožno nahradiť konaním pred ústavným súdom.

Ústavný súd konštatuje, že v danom prípade sťažovateľ (ako to vyplýva zo sťažnosti) podal sťažnosť na postup príslušníkov policajného zboru, ktorý bol zameraný proti nemu, podľa zákona č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach, teda vyčerpal aj prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, pričom nielenže hrozilo opakovanie namietaného zásahu, ale ako to zo sťažnosti vyplýva, tento zásah aj opakovaný bol. Vzhľadom na uvedené a vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o uplatnených námietkach porušenia označených základných práv sťažovateľa (pozri napr. I. ÚS 22/03, I. ÚS 53/03, I. ÚS 76/04), a preto ústavný súd v tejto časti sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci.

Nad rámec uvedeného ústavný súd poznamenáva, že predmetná sťažnosť predstavuje hraničný prípad z hľadiska splnenia podmienky vyčerpania právnych prostriedkov nápravy, teda z hľadiska subsidiarity, preto k ujasneniu právnej situácie ústavný súd vyčkal na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci navrhovateľa J. F. proti Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy. Navrhovateľ J. F. sa zúčastnil demonštrácie proti NATO, na ktorej sa chcel zúčastniť aj sťažovateľ, pričom príslušníci Policajného zboru Slovenskej republiky vyhotovili filmový obrazový záznam o jeho osobe a odviezli ho na Obvodné oddelenie Policajného zboru. Najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 3 SŽ 117/04 zo 7. decembra 2006 poskytol navrhovateľovi ochranu, keď zakázal Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní jeho práva na ochranu súkromia uchovávaním videozáznamu jeho osoby a jeho občianskeho preukazu a nariadil odstrániť z videozáznamu záznam o navrhovateľovi.

3. Podľa názoru sťažovateľa „Krajské riaditeľstvo Policajného zboru SR v Bratislave prostredníctvom konajúcich policajtov zasiahlo do slobody prejavu a slobody zhromažďovať sa spolu s inými“ tým, že došlo k jeho „osobnému zastrašovaniu a dokonca priamej výzve k tomu, aby sa plánovaného zhromaždenia nezúčastnil“. Inak povedané, uvedeným postupom policajného zboru došlo k ohrozeniu základného práva sťažovateľa na slobodu prejavu formou uplatnenia tohto práva na pokojnom zhromažďovaní. V zmysle

judikatúry ústavného súdu však nestačí „ohrozenie“ základného práva, ale na uplatnenie právomoci ústavného súdu musí dôjsť k „porušeniu“ označeného základného práva alebo slobody, preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť odmietnuť, ako zjavne neopodstatnenú.

Prerokovaná sťažnosť je špecifická tým, že skutkové okolnosti uvádzané sťažovateľom mohli predstavovať zásah do viacerých slobôd. Inými slovami, jedným alebo viacerými aktmi mohlo dôjsť k paralelnému porušeniu viacerých slobôd. Z tohto dôvodu sťažovateľ, ako sám uvádza, nepodal žalobu o ochranu osobnosti proti policajnému zboru, pretože uvedený inštitút nechráni podľa jeho názoru slobodu prejavu a slobodu zhromažďovania.

Podľa právneho názoru ústavného súdu by však v okolnostiach daného prípadu žaloba o ochranu osobnosti, ktorou sa chráni súkromie jednotlivca, poskytla ochranu aj slobode prejavu a slobode zhromažďovania. Zo skutkového zistenia, z výroku všeobecného súdu a jeho odôvodnenia by vyplynulo, či štátna moc zasiahla do slobodnej sféry jednotlivca aj bez toho, aby bola vo výroku explicitne spomenutá sloboda prejavu alebo sloboda zhromažďovania. Sťažovateľ tvrdí, že vzhľadom na „vyhrážky“ príslušníkov policajného zboru nešiel na povolené zhromaždenie, čím mala byť porušená jeho sloboda prejavu a sloboda zhromažďovania. Z iného pohľadu to znamená, že zásah do týchto dvoch slobôd bol dôsledkom zásahu do osobnosti.

Ústavný súd konštatuje, že hlavne z dôvodu nutnosti rozsiahleho dokazovania je v okolnostiach danej veci potrebné pred podaním ústavnej sťažnosti vyčerpať právny prostriedok nápravy, a to žalobu o ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, a najmä žalobu o ochranu osobnosti, na prerokovanie ktorej majú právomoc všeobecné súdy. Podaním označených žalôb sťažovateľ získa vyšší procesný komfort spočívajúci vo viacstupňovom súdnom konaní na všeobecných súdoch, ktoré sú typicky skutkové súdy.

Špecifická je aj časť sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie čl. 22 ústavy, základného práva na tajomstvo správ podávaných telefónom. Sťažovateľ v tomto prípade

mohol využiť taktiež žalobu o ochranu osobnosti, keďže sa domnieval, že policajný zbor ho odpočúval, resp. odpočúval bez zákonnej licencie a záznam o jeho hovoroch uchovával. Ak sa sťažovateľ domnieval, že o jeho hovoroch je uchovávaný záznam, mohol využiť ustanovenie § 250v Občianskeho súdneho poriadku podobne ako to bolo v citovanom rozsudku sp. zn. 3 SŽ 117/04 zo 7. decembra 2006.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. mája 2007